

Kielten interpenetraatio

on aiheena eräässä viime vuonna Sveitsissä ilmestyneen latinisti MAX NIEDERMANNIN tutkielmainsisältö¹ sisältävässä parikymmen-sivuuisessa artikkelissa (*L'interpénétration des langues*).

Interpenetraatio on kaikenlaisten kielestä toiseen kulkeutuneiden vaikutusten yhteisnimitys, niin että sen piiriin kuuluvat yhtä hyvin foneettiset kuin muoto-, lause-, sanasto- ja merkitysoipilliset sekä fraseologiset lainautumiset. Termi on Max Niedermannin itse ehdottama ja tuntuu tarpeelliselta ja yleiseen lingvistiseen käyttöön suositeltavalta.

Elämme nopeuden aikakautta, toteaa Niedermann. Auto, lentokone, radio, televisio ovat etappeja ihmisen voitollisessa ponnistelussa hitausta vastaan. Yleisradio tekee eurooppalaiselle mahdolliseksi kuunnella kotonaan New Yorkin oopperan esityksiä. Välimatkat häviävät, maailma todella kutistuu. Monenmoisten liikkumakoneiden edistyminen on aavistamattomasti lisännyt matkailua. Lehdistö ja kirjat pitävät meidät joka hetki kaikkien kehityksen saavutusten tasalla. Tästä johtuu, että sivistysmaailmassa, etenkin Euroopassa, ihmiset yhä enemmän samankaltaistuvat, mikä ilmenee esim. muodin kansainvälistymisenä, pukeutumisen erikoisuuksista luopumisena, ja mikä pyrkii painamaan sivistyskansojen ajattelutapaan yhtenäisen leiman. Näin ollen kieletkin, jotka tarjoavat tämän yhtenäisen ajattelutavan ilmaisuvälineet, alkavat

yhä enemmän yhtäläistyä. Eivät vain uudet esineet ja käsitteet, jotka ovat syntyneet kulttuurimme jatkuvasti rikastuessa, saa itselleen enimmäkseen samoja, lainateitse leviäviä nimityksiä, vaan fraseologiakin noudattaa puolestaan aivan vastaavanlaista kehityslinjaa, niin että alati karttuva määrä puheentapoja sukeutuu käännöstietä, so. siten että vieraat ilmaisu-tottumukset pukeutuvat omiin sanoihimme. Kielten interpenetraatiosta on täten tullutkin tärkeä ja varmaan ajankohtaisin nykylingvistiikan probleemi, vaikka se tietysti on aina aikaisemminkin ollut huomattava tekijä kielten kehityksessä.

Annettuaan eri kielistä joukon myös omiin tutkimuksiinsa pohjautuvia uusia esimerkkejä äänne-, muoto- ja sanaopillisista interpenetraatiotapauksista Niedermann lopuksi huomauttaa, että sellaisten rinnalla suhteellisesti tärkein on kuitenkin k ä ä n n ö s l a i n a, so. vieraan kielen ilmauksien automaattinen jäljittely milloin sanojen muodostuksen, milloin niiden merkityksen, milloin taas lauseopillisen käytön ja fraseologian alalla. Niedermann on täten jälleen kiinnittänyt huomiota niihin näkökohtiin, joita mm. jo Fritz Mauthner voimakkaasti tähdensi kirjassaan *Die Sprache* (Leipzig 1906) esittäessään sen käsityksen, että spontaaninen kehitys on nykyaikana ikäänkuin kaikessa hiljaisuudessa johtamassa eräänlaiseen sisäiseltä rakenteeltaan kansainväliseen yhteiskeleeseen.

L. H.

¹ Recueil Max Niedermann. Université de Neuchatel, Recueil de travaux publiés par la Faculté des Lettres, Vingteinquième fascicule. Neuchatel, Secrétariat de l'Université, 1954. Kokoelma oli tarkoitettu Niedermannin 80-vuotispäivän juhlakirjaksi 19. 5. 54, mutta hän ehti kuolla sitä ennen (12. 1. 54), joten tekijän itse suorittaman valikoiman toimitustyön on saattanut päätökseen prof. G. Redard.